

PRÆDIKEN TIL 3. SØNDAG I FASTEN 2020

Det er første gang i nyere Danmarkshistorie, at alle landets kirker holder lukket på en søndag. Om der skete noget lignende under koleraen i det 19. århundrede eller under den spanske syge i 1918/19 skal jeg ikke kunne sige, men jeg tror det ikke.

Dengang var man langt mindre rustet til at tackle sygdomme, end man er i dag. Alligevel lærer denne pandemi os, at dersom vi skulle have glemt det, er der ting, vi ikke kan beherske. Det ved de fleste jo godt, alligevel er det nogle gange som om, denne basale viden er gået i glemmebogen.

Men nu bliver vi da godt nok mindet om det, og denne prædiken bliver derfor ikke afholdt fra en prædikestol, men trykt og distribueret på kirkens hjemmeside og Facebook-side. Det har vi aldrig prøvet før, og vi må undvære den øjenkontakt, som er en del af den kommunikation og det nærvær, som er vigtig i en prædiken.

Når det pludselig bliver tydeligt for os, at der er ting, vi ikke kan beherske, er der mindst to grøfter, vi kan dratte ned i, hvis vi ikke vogter os.

Den ene er fortrængningen. At man slår en trussel hen, selv om den står lige foran næsen på os, er en såre menneskelig egenskab. Fortrængning har en positiv side, fordi den er den mekanisme som regulerer min evne til at indoptage en truende virkelighed. Men fortrængningen må ikke komme til at

fylde for meget. Det kommer den let til, og så sætter virkelighedsfornægtelsen sig fast og bliver til en livsform. Man lader som om, der ingen farer er, selv om de er der. I et naivt overmod lader man som om truslerne er illusioner. Det kan være en krævende opgave at se virkeligheden i øjnene.

Den anden grøft er håbløsheden eller panikken. Begge er variationer af manglende livsmod. Den håbløse lader stå til, den paniske løber rundt om sig selv og foretager sig måske en hel masse, men lader samtidig nogle primitive instinkter slippe ud. Lidt af det ser man, når folk hamstrer. Det er ureflekteret og egoistisk. Ironisk nok udsatte de, der hamstrede i butikkerne sig for ekstra fare ved at stå tæt sammen i et lukket lokale. Den paniske er ofte den ureflekterede.

Det egoistiske er en side af den ondskab, som er temaet i dagens prædiken. Og ondskaben er et mærkeligt mysterium, sådan som det fremgår af dagens tekst. Evangeliet til denne søndag er fra Johannesevangeliet kapitel 8 vers 42-51:

Jesus sagde til dem: »Hvis Gud var jeres fader, ville I elske mig, for det er fra Gud, jeg er udgået og kommet. Jeg er ikke kommet af mig selv, men det er ham, der har udsendt mig. Hvorfor forstår I ikke, hvad jeg siger? Fordi I ikke kan høre mit ord. I har Djævelen til fader, og I er villige til at gøre, hvad jeres fader lyster. Han har været en morder fra begyndelsen, og han står ikke i sandheden, for der er ikke sandhed i ham. Når han farer med løgn, taler han ud fra sig selv; for løgner er han og fader til løgneren. Men jeg siger sandheden, derfor tror I mig ikke. Hvem af jer kan påvise nogen synd hos mig? Når jeg siger sandheden, hvorfor tror I mig da ikke? Den, der er

af Gud, hører Guds ord; men I hører ikke, fordi I ikke er af Gud.» Jøderne sagde til ham: »Har vi ikke ret i at sige, at du er en samaritaner og besat af en dæmon?« Jesus svarede: »Jeg er ikke besat af en dæmon, jeg ærer derimod min fader, men I vanærer mig. Jeg søger ikke min egen ære; der er en, der søger den, og han dømmes. Sandelig, sandelig siger jeg jer: Den, der holder fast ved mit ord, skal aldrig i evighed se døden.«

Her er der ikke bare tale om et øjeblikks egoisme. Temaet er det bl.a. ondskaben. Skal vi tale om ondskab, som man gjorde det på Jesu tid, tvinges vi næsten til at antage den tids forestillinger om en personificeret ondskab, en Satan, som betyder en bagtaler og en anklager, eller om deres forestillinger om besættelser og dæmoner.

Eller gør vi? Den tids tolkninger af virkeligheden behøver ikke være vore tolkninger i enhver henseende, om også vi beskriver samme virkelighed, nemlig ondskabens realitet. Beskrivelsen af ondskabens ophav som en bagtaler og anklager giver god mening. Og så er det tydeligt, at sammen med det dæmoniske hører ifølge Johannesteksten løggen.

Løggen og sandheden - djævelen og Gud. Fra Gud kommer sandheden og fra djævelen løggen.

Egentlig står der noget ganske interessant i den originale tekst. Oversættelsen kan diskuteres og er ikke uproblematisk, men en mulig oversættelse af stykket om djævelen som fader til løggen kunne være den, at djævelen er

fader til sin egen løgn. Og i den version af oversættelsen kommer vi nok nærmere en forståelse af teksten. For her ser vi, om end dunkelt, at løgnen ikke eksisterer i sig selv. Den lever aldrig alene, men altid i kraft af sin modsætning til sandheden. Den fordrejer og forvrænger og snylter på sandheden. En sandhed fører til erkendelse, en løgn fører til misforståelser og syvende og sidst til undergang. Løgnen vender sandheden på hovedet

Når der i Johannesevangeliet tales om løgn, menes der vel at mærke ikke selve det at lyve, at fortælle en løgnehistorie. Det er noget andet. At fortælle en løgnehistorie kan ligefrem være en god gerning - tænk bare på dem, der under krigen skjulte jøder for nazisterne. Det kunne jo være kønt om de altid og over for alle holdt sig til at fortælle sandheden. Men for nu at blive i billedet fra evangeliet, så var det jo dem der tilhørte sandheden, dem der gjorde sandheden.

Hvad menes nu med dette udtryk **sandhed**? Vi er vant til at omgås med begrebet på den måde, at vi som regel vil forbinde det med 'rigtige oplysninger'. En sådan sandhed kendes på, at den kan bevises. En sand forklaring er i den forstand en forklaring, der er i overensstemmelse med kendsgerningerne. Det er ikke ualmindeligt at møde kravet om opfyldelsen af den slags sandhed, også når talen er om den kristne tro. En forklaring som indfrier kravene til vores opfattelse af sandheden som en forstandsmæssig sag.

Men der er andre tilgange til sandhed end de rent logiske og fornuftige. Vores logiske sans er fin, men den dækker ikke alt. Den sandhed, Jesus taler om,

giver ikke svar på alle spørgsmålene, vi kan stille. Den er ikke et supplement til vore menneskelige tanker, sådan at forstå at den skal svare på de spørgsmål, vi stiller og formulerer. Sandheden træder os i møde som en person, som Jesus selv. Ikke i nogen form for herlighed eller ydre magt, heller ikke som visdomslærer eller mystiker. Sandheden - den egentlige og dybe sandhed - er således noget andet end det, vi selv fremkommer med, og den manifesterer sig på en måde, som er så uendelig meget anderledes end vi forestiller os. Sandheden kommer altså på tværs, som den gjorde det for Jesu tilhørere, ja også for hans disciple, som jo den ene gang efter den anden måtte høre for deres fejl og mentale træghed.

Sandhedens modsætning, løgnen - det er derfor dette, at vi sætter os selv i centrum, at vi sætter mennesket som det højeste, at vi forherliger mennesket for til sidst at guddommeliggøre det. Diktatoren er det tydeligste udtryk for det fænomen. Mennesket, der river sig løs fra sin orientering mod noget uden for sig selv, tror måske dermed at opnå frihed, men bliver i virkeligheden bundet til sig selv og dermed ufri. Sig selv bliver man i selvforglemmelsen, og selvforglemmelsen og kærligheden hører sammen.

Guds sandhed og hans kærlighed er to ting, som ikke kan skilles ad. Når løgnen hader sandheden, således som der tales om det i dagens evangelium, så er det fordi løgn og had står modsat sandhed og kærlighed. Det vil sige, at begge dele har følgevirkninger. Løgnens følgevirkninger er hadet og ondskaben, sandhedens er kærligheden og friheden, for sandheden frigør, som der står lidt forinden i den sammenhæng, dagens evangelium er taget fra.

Der er altså to måder at leve på - i løgn og i sandhed. Den, der lever i sandheden, lever i kærligheden og elsker derfor - og dermed er den, som lever i sandheden handlende og aktiv. Og dermed også nogle gange opfattet som besværlig, for den handlende kærlighed vil ofte ryste tingene og få det vante til at vakle.

Den, som derfor vil være ordets hører og gør og som vil være en del af Guds menighed i verden, må følge efter Kristus. At følge ham er at følge sandhedens vej, og den vej er ikke så ligetil endda. Det er ikke en vej, som er fri for fjender eller modgang eller for den sags skyld tvivl. Guds vej i verden førte som bekendt også til korset og til at blive udsat for had. Noget sådant udsætter man sig ikke for, dersom man vælger at lade sin tro udfolde på en måde, som sikrer mod at vække anstød. Så kan man trygt gå i ét med tapetet, sådan som den døde del af kirken altid har gjort det.

Men dén tro, som er ægte fri, er også frimodig, den stikker ikke lyset under skæppen, men står frem i åbenhed. Den kærlighedens sandhed, som er på tale i dagens tekst, fører Guds menigheds folk så mange steder hen. Det passive, det flove og det forlegne findes ikke i den levende tro. At holde sig til Jesu ord - det er, hvad det drejer sig om. Altid påny at vende tilbage til det og ikke lade sig skræmme til andet.

Det skal vi huske, når fremtiden forekommer truende.

Amen

Mikkel Wold